

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

TAP OG MISLIGHOLD I BANKER

Per 31. desember 2023

1. Hovedinntrykk	3
2. Brutto utlån	5
2.1.Lavere utlånsvekst i både person og- bedriftsmarkedet	5
2.2.Økning i utlån med vesentlig økt kredittrisiko.....	6
3. Tapsavsetninger	7
3.1.Noe lavere avsetningsgrad i både trinn 2 og 3	7
3.2.Avsetningsgraden uendret i personmarkedet og marginalt ned i bedriftsmarkedet	8
4. Misligholdte utlån	9
4.1.Uendret samlet misligholdsandel, men økt betalingsmislighold	9
4.2.Marginalt høyere misligholdsandel i personmarkedet, nedgang i bedriftsmarkedet.....	10
4.3.Økt misligholdsandel i enkelte næringer	11
5. Tapsavsetninger på misligholdte utlån.....	12
5.1.Lavere tapsforventninger for misligholdte utlån	12
5.2.Redusert avsetningsgrad for misligholdte utlån både i personmarkedet og bedriftsmarkedet.	13
6. Betalingslettelser	13
6.1.Inflasjon og økt rente har så langt ikke medført en økning i samlet nivå av utlån merket med betalingslettelser.....	13
6.2.Svak økning i betalingslettelser i personmarkedet, nedgang i bedriftsmarkedet.....	14
7. Resultatførte utlånstap	15
7.1.Lavt tapsnivå i bankene, men økning i 2023.....	15
7.2.Økte tap i flere næringer, men fra lave nivåer.....	15
Vedlegg.....	17
Vedlegg 1: IFRS 9	17
Vedlegg 2: Datagrunnlag.....	17

1. Hovedinntrykk

Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko (dvs. utlån i trinn 2 og 3 iht. IFRS 9, se faktaboks nedenfor) var 10,0 prosent for bankene samlet ved utgangen av 2023, opp fra 9,0 prosent ett år tidligere. Utviklingen skyldes i all hovedsak en økning i andelen utlån i trinn 2, dvs. utlån med vesentlig økt kredittrisiko som ikke er kredittforringet. Andelen utlån i trinn 2 økte i samtlige bankgrupper i løpet av 2023, og mye av økningen skjedde i andre halvår. De resultatførte utlånstapene for året er fortsatt lave og utgjorde 0,10 prosent av utlånsvolumet, opp fra 0,05 prosent året før.

Andre indikatorer for kredittkvalitet i norske banker er uendret eller forbedret det siste året, til tross for at renteoppgangen og prisveksten har svekket den finansielle stillingen for mange personer og bedrifter:

- Tapsavsetninger som andel av utlånsvolumet var ved utgangen av året på samme nivå som ett år før for utlån til personkunder, og marginalt lavere for utlån til bedriftskunder. I Finansielt utsyn fra desember 2023 minnet Finanstilsynet om viktigheten av at bankene grundig vurderer behovet for avsetninger.
- Andelen av utlånsvolumet som er misligholdt var 1,4 prosent ved utgangen av 2023, uendret fra utgangen av året før. Betalingsmisligholdet har økt i denne perioden, mens andre misligholdte utlån har blitt redusert. Samtidig har samlet mislighold har gått opp i flere næringer i løpet av 2023. For gruppen av mindre banker har andelen misligholdte bedriftsutlån økt hvert kvartal siste år, og er nå på et klart høyere nivå enn i de større bankene.
- Andelen av utlånsvolumet som har betalingslettelser, herunder avdragslettelser, har så langt vært lite påvirket av økt inflasjon og rente. Det siste året har andelen for bankene samlet økt svakt i personmarkedet og blitt redusert i bedriftsmarkedet.

Definisjoner

Brutto utlån

Balanseførte utlån til kunder før tapsavsetninger. Utlån overført til deleide OMF-foretak er ikke inkludert siden bankene ikke rapporterer tap og mislighold på disse.

Utlån med vesentlig økt kredittrisiko

Brutto utlån til kunder klassifisert i trinn 2 og 3 etter IFRS 9. Utlån med vesentlig økt kredittrisiko som ikke er kredittforringet skal plasseres i trinn 2, mens trinn 3 skal benyttes når kredittrisikoen har økt så mye at lånet anses kredittforringet.¹

Tapsavsetninger

Tapsavsetninger på utlån til kunder, som inngår i og reduserer utlån til og fordringer på kunder i foretakenes balanse. Rapporten analyserer tapsavsetninger i prosent av brutto utlån på hvert IFRS 9-trinn og samlet for alle trinn.

Misligholdte utlån

Ifølge artikkel 178 i kapitalkravsregelverket (CRR2) skal et utlån regnes som misligholdt dersom et betalingskrav har forfalt med mer enn 90 dager og beløpet ikke er uvesentlig (betalingsmislighold), eller dersom det er lite sannsynlig at motparten vil være i stand til å innfri forpliktelsene sine (andre misligholdte utlån)². Forordningen er gjort gjeldende i Norge gjennom § 2 i forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskriften). Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) har publisert retningslinjer (GL-2016-07) for hvordan bankene skal identifisere mislighold, som norske banker og kredittforetak er forventet å etterleve. I rundskriv 4/2020 *Identifisering av misleghaldne engasjement* viser Finanstilsynet til EBAs retningslinjer.

Betalingslettelser

Betalingslettelser er endring av en kontrakts tidligere betingelser og vilkår og inkluderer blant annet innvilgelse av avdragsfrihet, avdragsreduksjon, rentefri periode og forlengelse av løpetid. Størrelsen omfatter kun lån hvor låntaker har betalingsproblemer og hvor betalingslettelser ikke ville blitt innvilget dersom låntaker ikke hadde hatt betalingsproblemer.

Resultatførte utlånstap

De resultatførte utlånstapene består av konstaterte tap fratrullet inngang på tidligere konstaterte tap og endring i tapsavsetninger fra forrige periode. Rapporten analyserer resultatførte tap på utlån, ubenyttede kreditter og garantier som andel av brutto utlån til kunder. Tap på rentebærende verdipapirer er ikke inkludert i indikatoren. Rapporten baserer seg hovedsakelig på tall fra ORBOF³, der resultatførte tap ikke rapporteres sektorfordelt.

¹ Se vedlegg 1 for nærmere beskrivelse av klassifisering av utlån etter IFRS 9.

²Jf. kriteriene angitt av CRR art 178(3). Kriteriene er ytterligere presisert i EBAs Guideline on the application of the definition of default under Article 178 of Regulation (EU) No 575/2013 ([EBA/GL/2016/07](#)).

³ Se vedlegg 2 for nærmere beskrivelse av datagrunnlaget.

2. Brutto utlån

2.1. Lavere utlånsvekst i både person og- bedriftsmarkedet

- Bankenes⁴ utlån i personmarkedet⁵ var 2,9 prosent høyere ved utgangen av 2023 enn ett år før, se tabell 1. Tolv månedersveksten har det siste året blitt redusert i samtlige bankgrupper⁶.
- Veksten i bankenes utlån til bedriftskunder gikk betydelig ned i 2023, til 5,7 prosent ved utgangen av året, se tabell 2. Tolv månedersveksten i bedriftsmarkedet ble marginalt redusert for gruppen av mellomstore banker, men gikk kraftig ned for de øvrige to bankgruppene.

Tabell 1 Utlånsvolum og utlånsvekst. Personmarkedet

		31.12.2022	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023
Store banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1609	1613	1628	1634	1639
	Kvartalsvekst (prosent)	1.1	0.3	0.9	0.4	0.3
	Tolv månedersvekst (prosent)	3.8	3.9	3.4	2.8	1.9
Mellomstore banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	667	676	687	691	697
	Kvartalsvekst (prosent)	0.5	1.4	1.5	0.7	0.8
	Tolv månedersvekst (prosent)	5.3	6.2	4.8	4.1	4.4
Mindre banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	181	183	187	189	191
	Kvartalsvekst (prosent)	1.0	1.2	2.0	1.2	1.3
	Tolv månedersvekst (prosent)	6.8	7.0	6.2	5.6	5.9
Alle banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	2457	2472	2501	2514	2527
	Kvartalsvekst (prosent)	1.0	0.6	1.2	0.5	0.5
	Tolv månedersvekst (prosent)	4.4	4.7	4.0	3.3	2.9

Kilde: Finanstilsynet

⁴ Inkludert heleide kreditt- og finansieringsforetak, se vedlegg 2 for nærmere detaljer.

⁵ Tall for personmarkedet og bedriftsmarkedet i denne rapporten inkluderer utlån i utlandet.

⁶ Store banker: DNB Bank og de 6 store regionsparebankene (Sparebank 1 Nord-Norge, Sparebank 1 SMN, Sparebank 1 SR-Bank, Sparebank 1 Østlandet, Sparebanken Sør og Sparebanken Vest).

Mellomstore banker: Øvrige norske banker med en forvaltningskapital større enn 10 mrd. kroner.

Mindre banker: Norske banker med forvaltningskapital mindre enn 10 mrd. kroner.

Tabell 2 Utlånsvolum og utlånsvekst. Bedriftsmarkedet

		31.12.2022	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023
Store banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1080	1114	1134	1135	1132
	Kvartalsvekst (prosent)	0.7	3.2	1.8	0.1	-0.3
	Tolvmånedersvekst (prosent)	11.3	12.6	9.2	5.9	4.8
Mellomstore banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	276	282	291	294	301
	Kvartalsvekst (prosent)	3.5	2.2	3.0	1.2	2.4
	Tolvmånedersvekst (prosent)	9.1	9.8	10.0	10.2	9.0
Mindre banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	67	68	69	70	71
	Kvartalsvekst (prosent)	2.8	1.7	2.1	1.2	1.2
	Tolvmånedersvekst (prosent)	13.5	12.7	9.7	8.0	6.4
Alle banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1423	1464	1494	1499	1504
	Kvartalsvekst (prosent)	1.4	2.9	2.0	0.3	0.3
	Tolvmånedersvekst (prosent)	11.0	12.1	9.4	6.8	5.7

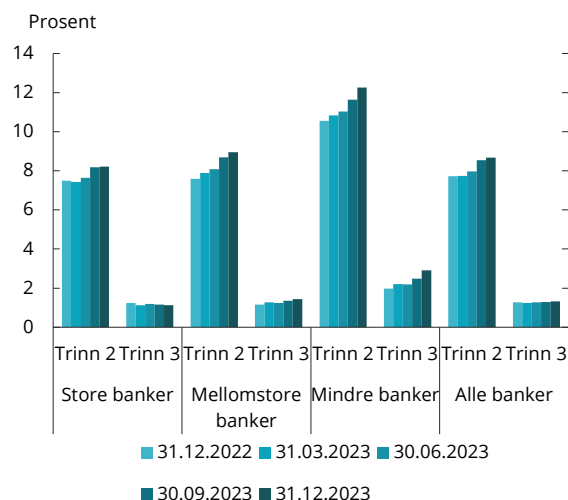
Kilde: Finanstilsynet

2.2. Økning i utlån med vesentlig økt kredittrisiko

- Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko (dvs. utlån i trinn 2 og 3 samlet) var 10,0 prosent for bankene samlet ved utgangen av 2023, opp fra 9,0 prosent ett år tidligere. Utviklingen skyldes i all hovedsak en økning i andelen utlån i trinn 2, dvs. utlån med vesentlig økt kredittrisiko som ikke er kredittforringet, se figur 1. Andelen utlån i trinn 2 økte i samtlige bankgrupper i løpet av 2023, og mye av økningen skjedde i andre halvår.
- Andelen utlån i trinn 3, dvs. kredittforringede utlån, har det siste året vært relativt stabil for bankene samlet. Andelen har imidlertid økt i gruppen av mindre banker. Det har også vært en svak økning i andelen trinn 3-utlån i gruppen av mellomstore banker, til tross for salg av misligholdte utlånsporteføljer i forbrukslån banker⁷ som ligger i denne gruppen.
- Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko har det siste året økt for bankene samlet både i personmarkedet og bedriftsmarkedet, se figur 2. I begge kundegrupper er det primært en økning i andelen trinn 2-utlån som forklarer denne utviklingen, men i personmarkedet har det også vært en svak økning i andelen trinn 3-utlån.

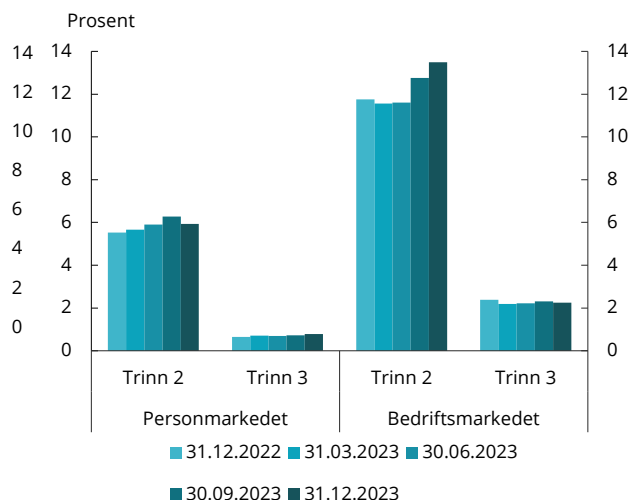
⁷ For mer om salg av misligholdte forbrukslån, se Finanstilsynets [resultatrapport for finansforetak 2023](#).

Figur 1 Andel utlån med vesentlig økt kredittrisiko. Fordelt på bankgrupper

Kilde: Finanstilsynet

Figur 2 Andel utlån med vesentlig økt kredittrisiko. Fordelt på kundegrupper

Kilde: Finanstilsynet

3. Tapsavsetninger

Bankenes tapsavsetninger skal være forventningsrette og bygge på scenarioer som reflekterer beste anslag på den framtidige makroøkonomiske utviklingen basert på eksternt tilgjengelig informasjon. Ved utgangen av 2023 var veksten i økonomien svak, og prisstigningen på et høyt, men avtakende nivå. Sentrale prognosemiljøer forventer en "myk landing" med svak økonomisk vekst, fallende renter og en fortsatt nedgang i inflasjonen. Samtidig er det stor usikkerhet om den videre økonomiske utviklingen, noe som gjør det utfordrende å anslå forventet tap.

Stabil utvikling i bankenes samlede avsetningsgrad

- Bankenes samlede tapsavsetninger som andel av utlånsvolumet (avsetningsgrad) var 0,5 prosent ved utgangen av fjerde kvartal 2023, uendret fra kvartalet før, se figur 3. Nivået var også likt som ett år før. Det siste året er avsetningsgraden omtrent uendret for gruppene av store og mellomstore banker, mens den har økt svakt for gruppen av mindre banker.

3.1. Noe lavere avsetningsgrad i både trinn 2 og 3

- Avsetningsgraden for utlån i trinn 3 var 25 prosent ved utgangen av 2023, ned fra 28 prosent ett år før. Bankene forventer dermed noe lavere tap på kredittforingede utlån. Avsetningsgraden i trinn 3 er redusert i samtlige bankgrupper det siste året. I gruppene av mindre og mellomstore banker må utviklingen ses i sammenheng med salg av misligholdte porteføljer av lån i forbrukslån banker. I gruppen av store banker har utviklingen blitt påvirket av konstateringer og tilbakeføringer av tidligere tapsavsetninger i begynnelsen av 2023, spesielt for utlån til næringene olje, gass og offshore.
- I trinn 2 har avsetningsgraden gått marginalt ned det siste året, til 1,4 prosent ved utgangen av 2023.
- Trinn 1 består av utlån hvor kredittrisikoen ikke anses økt, og har svært lav avsetningsgrad. Det siste året har tapsavsetningene på utlån i trinn 1 vært stabilt på 0,1 prosent av utlånsvolumet.

Figur 3 Avsetningsgrad for utlån i IFRS 9-trinn⁸. Fordelt på bankgrupper

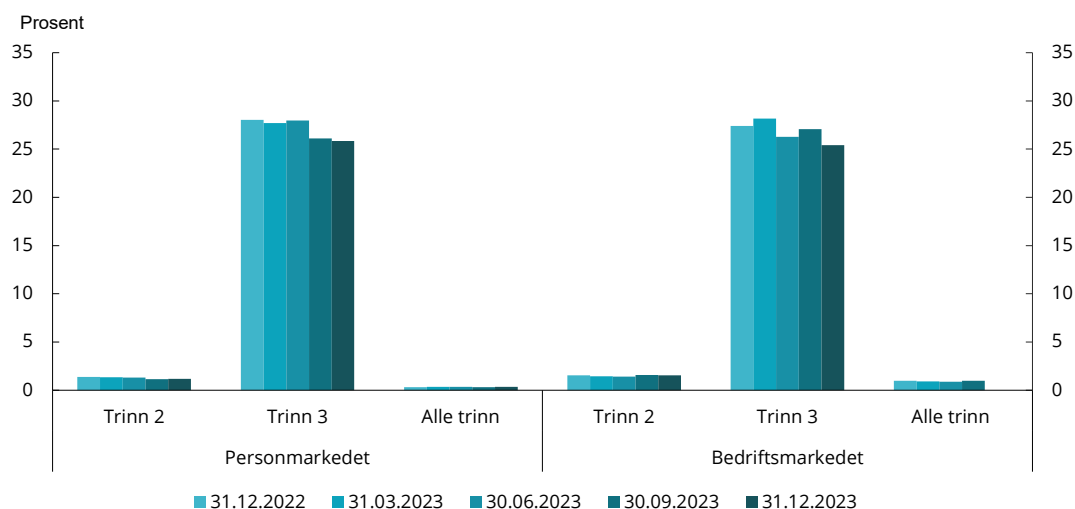
Kilde: Finanstilsynet

3.2. Avsetningsgraden uendret i personmarkedet og marginalt ned i bedriftsmarkedet

- Avsetningsgraden på bankenes samlede utlån (alle trinn) til personkunder var 0,3 prosent per 31. desember 2023, uendret sammenliknet med ett år før, se figur 4. For utlån i trinn 2 og 3 til personkunder har avsetningsgraden gått noe ned. Forbrukslånsbankenes salg av misligholdte utlånsporteføljer har isolert sett bidratt til lavere avsetningsgrad i personmarkedet.
- For bankenes utlån til bedrifter var avsetningsgraden 0,9 prosent ved utgangen av 2023, ned fra 1,0 prosent ett år før.
- Det siste året har nivået av tapsavsetninger på kredittforringede utlån (trinn 3) vært omtrent likt i personmarkedet og bedriftsmarkedet. For utlån i trinn 2 har avsetningsgraden vært noe høyere i bedriftsmarkedet enn i personmarkedet gjennom året.

⁸ Kun utlån som vurderes i IFRS 9-trinn, det vil si utlån vurdert til amortisert kost og utlån vurdert til virkelig verdi over utvidet resultat, er inkludert i figuren. Utlån vurdert til virkelig verdi over ordinært resultat er ikke inkludert. Slike utlån utgjør kun en liten andel (om lag 3 prosent) av bankenes samlede utlån. Avsetningsgraden i trinn 1 er svært lav i samtlige bankgrupper, og vises derfor ikke i figuren. Videre betyr avsetningsgrad for "Alle trinn" at tapsavsetninger i IFRS 9-trinn 1 til 3 ses i forhold til summen av utlånsvolumet i alle tre trinn. Ovennevnte gjelder også for figur 4.

Figur 4 Avsetningsgrad for utlån i IFRS 9-trinn. Fordelt på kundegrupper

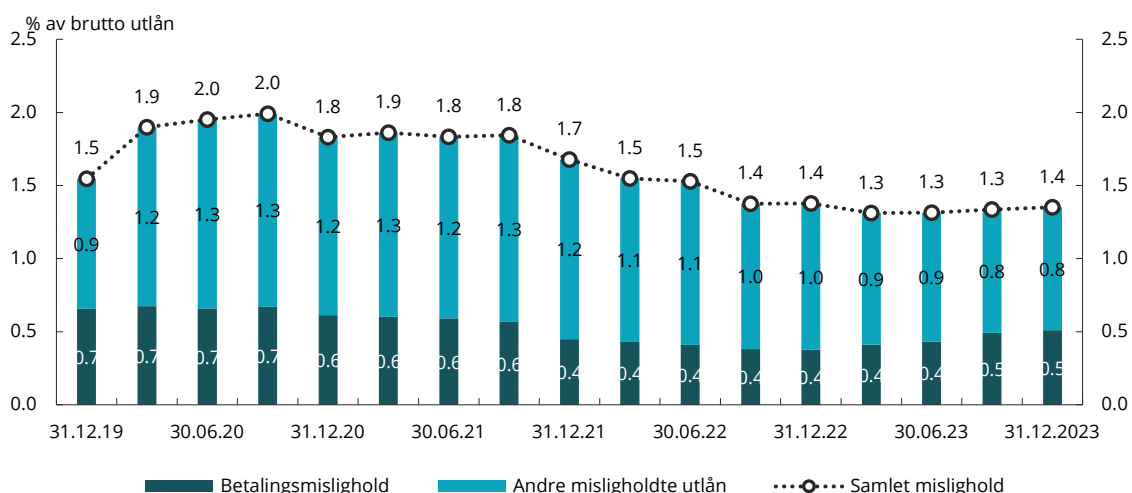
Kilde: Finanstilsynet

4. Misligholdte utlån

4.1. Uendret samlet misligholdsandel, men økt betalingsmislighold

- Misligholdsandelen (misligholdte utlån i prosent av brutto utlån) var 1,4 prosent ved utgangen av 2023, uendret sammenliknet med ett år før, se figur 5.
- Nivået av betalingsmislighold (krav forfalt med mer enn 90 dager) har økt noe siste år, til tross for porteføljesalg i forbrukslånsbanker. Det har vært en økning i volumet av betalingsmislighold i samtlige bankgrupper det siste året.
- Nivået av andre misligholdte utlån (lån hvor det er lite sannsynlig at låntaker vil være i stand til å innfri sine forpliktelser) var lavere ved utgangen av 2023 enn ett år før. Det er gruppen av store banker som driver nedgangen.
- Per 31. desember 2023 utgjorde betalingsmislighold 38 prosent av samlet misligholdt volum, opp fra 27 prosent ett år tidligere.

Figur 5 Misligholdte utlån, fordelt på betalingsmislighold og andre misligholdte utlån

Kilde: Finanstilsynet

4.2. Marginalt høyere misligholdsandel i personmarkedet, nedgang i bedriftsmarkedet

- For bankenes utlån til personkunder var misligholdsandelen⁹ 0,8 prosent, marginalt opp fra året før, se tabell 3. Misligholdsandelen i personmarkedet har det siste året økt i alle tre bankgrupper, og særlig i gruppen av mindre banker. Økningen i de mindre og mellomstore bankene var primært relatert til forbrukslånsbanker, til tross for at det har vært porteføljesalg i slike banker. Isolert sett har porteføljesalgene bidratt til et lavere nivå av misligholdte personmarkeds lån.
- Misligholdsandelen er høyere for utlån til bedrifter enn for personkunder. Per 31. desember 2023 var misligholdsandelen 2,4 prosent i bedriftsmarkedet, ned fra 2,7 prosent ett år før. Reduksjonen var primært knyttet til gruppen av store banker, som hadde en markant reduksjon i andre misligholdte utlån i bedriftsmarkedet det siste året, og særlig i første kvartal 2023. Nedgangen i første kvartal var primært knyttet til et fåtall kunder innen olje- og offshorerelaterte næringer. For gruppen av mindre banker har andelen misligholdte bedriftsutlån økt hvert kvartal siste år, og er nå på et klart høyere nivå enn i de større bankene. Flere av de mindre bankene har hatt økt mislighold i bedriftsporteføljen siste år.

⁹ Summen av betalingsmislighold og andre misligholdte utlån som andel av brutto utlån.

Tabell 3 Misligholdsandel, fordelt på kunde- og bankgrupper

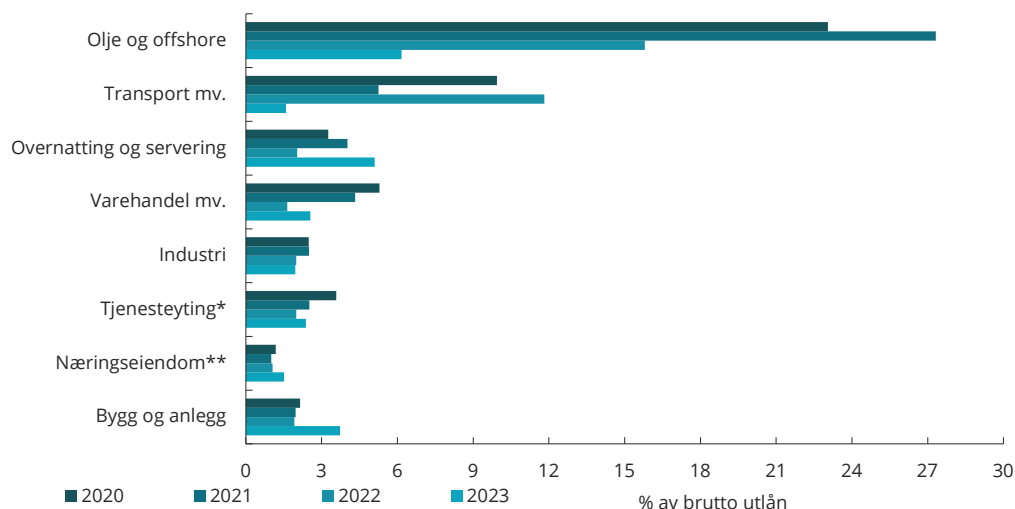
Personmarkedet	31.12.2022	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023
Store banker	0.37	0.40	0.36	0.39	0.39
Mellomstore banker	1.03	1.11	1.12	1.24	1.27
Mindre banker	1.72	1.85	1.78	1.96	2.19
Alle banker	0.65	0.70	0.67	0.74	0.77
Bedriftsmarkedet	31.12.2022	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023
Store banker	2.87	2.46	2.54	2.40	2.28
Mellomstore banker	2.16	2.18	1.98	2.10	2.25
Mindre banker	2.85	3.26	3.42	3.95	4.97
Alle banker	2.73	2.44	2.47	2.41	2.40

Kilde: Finanstilsynet

4.3. Økt misligholdsandel i enkelte næringer

- Enkelte næringer er spesielt sårbare når inflasjon og økt rentenivå medfører innstramminger i husholdningenes konsum. Dette gjelder særlig varehandelen og deler av tjenesteytingen (inkl. overnatting og serveringsvirksomhet), som sammen med næringen bygg og anlegg har opplevd en økning i antall konkursrammede bedrifter, se [Finansielt utsyn desember 2023](#). Misligholdsandelen i disse næringene økte i 2023.
- Bankene er betydelig eksponert mot næringseiendom. Flere eiendomsselskaper har fått svakere betjeningsevne etter renteøkningen, samtidig som prisen på mange næringseiendommer har falt. Misligholdsandelen for utlån til næringseiendom er fremdeles på et lavt nivå, men økte noe i 2023, se figur 6.
- Misligholdsandelen for bankenes utlån til olje- og offshorerelaterte næringer var 6 prosent ved utgangen av 2023, ned fra 16 prosent ved utgangen av 2022. Misligholdsandelen i disse næringene har gått betydelig ned siden utgangen av 2021.
- Utlån til industri har siden utgangen av 2021 vist tegn til forbedret kredittkvalitet.
- Misligholdsandelen for bankenes utlån til transportnæringen har variert de siste årene. Andelen økte betydelig i 2022, som kan ha sammenheng med at næringen ble negativt påvirket av de høye prisene på strøm og drivstoff. I 2023 sank misligholdsandelen i denne næringen vesentlig.

Figur 6 Misligholdte utlån i utvalgte enkelt næringer

Kilde: Finanstilsynet

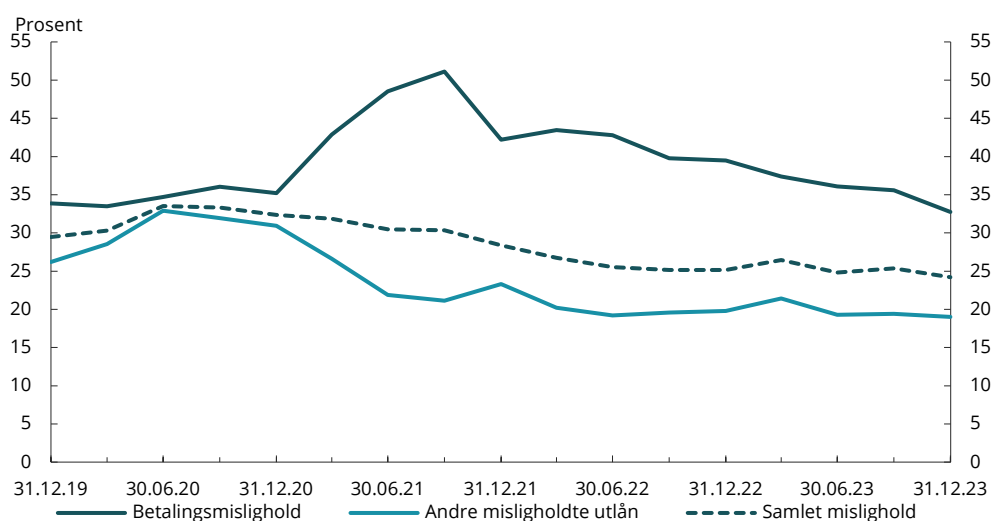
Utlån til de utvalgte enkelt næringene utgjør 85 prosent av bankenes utlån til bedrifter. *Faglig, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting. **Omsetning og drift av fast eiendom.

5. Tapsavsetninger på misligholdte utlån

5.1. Lavere tapsforventninger for misligholdte utlån

- Per 31. desember 2023 forventet bankene lavere tap på utlån som er forfalt med mer enn 90 dager (betalingsmislighold) enn ett år tidligere, se figur 7. For andre misligholdte utlån var avsetningsgraden marginalt lavere.
- Avsetningsgraden på samlet mislighold har gått svakt ned det siste året, til 24,2 prosent ved utgangen av 2023.

Figur 7 Avsetningsgrad på misligholdte utlån

Kilde: Finanstilsynet

5.2. Redusert avsetningsgrad for misligholdte utlån både i personmarkedet og bedriftsmarkedet

- Avsetningsgraden for bankenes misligholdte utlån til personkunder har det siste året avtatt noe, til 25 prosent ved utgangen av 2023, se tabell 4. Avsetningsgraden er vesentlig høyere i gruppene av mellomstore og mindre banker enn i gruppen av store banker. Dette kommer av at forbrukslånsbankene ligger i de førstnevnte gruppene, og disse bankene forventer større tap på sine misligholdte utlånsporteføljer enn tradisjonelle banker.
- Avsetningsgraden for bankenes misligholdte utlån til bedriftskunder gikk ned i alle tre bankgrupper i fjerde kvartal 2023, og var ved utgangen av kvartalet marginalt lavere enn ett år før.

Tabell 4 Avsetningsgrad på misligholdte utlån, fordelt på kunde- og bankgrupper

Personmarkedet	31.12.2022	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023
Store banker	13.6	12.9	10.8	10.1	9.6
Mellomstore banker	41.3	41.3	40.4	38.0	38.1
Mindre banker	20.1	21.3	19.3	19.5	19.7
Alle banker	26.8	26.9	26.0	24.7	24.7
Bedriftsmarkedet	31.12.2022	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023
Store banker	25.3	27.9	25.0	27.3	26.2
Mellomstore banker	19.5	19.0	20.3	19.1	16.7
Mindre banker	26.9	25.4	25.3	27.3	23.3
Alle banker	24.5	26.2	24.3	25.9	24.2

Kilde: Finanstilsynet

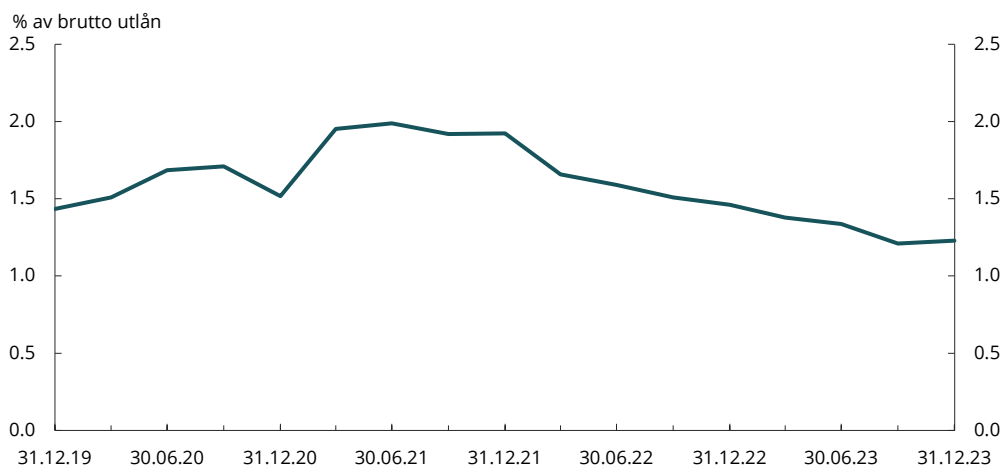
6. Betalingslettelser

6.1. Inflasjon og økt rente har så langt ikke medført en økning i samlet nivå av utlån merket med betalingslettelser

- For bankene samlet har andelen utlån merket med betalingslettelser¹⁰ blitt redusert det siste året, til 1,2 prosent ved utgangen av 2023, se figur 8. Nedgangen var hovedsakelig relatert til bedriftskunder i gruppen av store banker.

¹⁰ Utlån merket med betalingslettelser (med og uten tapsavsetninger) i prosent av brutto utlån

Figur 8 Utlån med betalingslettelser

Kilde: Finanstilsynet

6.2. Svak økning i betalingslettelser i personmarkedet, nedgang i bedriftsmarkedet

- Andelen utlån merket med betalingslettelser i personmarkedet har så langt vært lite påvirket av økt inflasjon og rente, og nivået har det siste året økt svakt til 0,7 prosent av utlånsvolumet, se tabell 5.
- I bedriftsmarkedet gikk andelen utlån med betalingslettelser ned fra 3,1 til 2,2 prosent det siste året. Utviklingen skyldes hovedsakelig en vesentlig nedgang i gruppen store banker. I gruppen av mindre banker har det vært en økning i nivået av betalingslettelser til bedriftskunder siste år.

Tabell 5 Andel utlån med betalingslettelser, fordelt på kunde- og bankgrupper

Personmarkedet	31.12.2022	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023
Store banker	0.46	0.50	0.51	0.50	0.66
Mellomstore banker	0.70	0.68	0.63	0.62	0.64
Mindre banker	0.74	0.92	0.83	0.88	0.98
Alle banker	0.55	0.58	0.57	0.56	0.68
Bedriftsmarkedet	31.12.2022	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023
Store banker	3.43	3.01	2.98	2.55	2.29
Mellomstore banker	1.86	1.84	1.76	1.72	1.83
Mindre banker	2.50	2.60	2.38	2.79	3.23
Alle banker	3.09	2.77	2.71	2.40	2.25

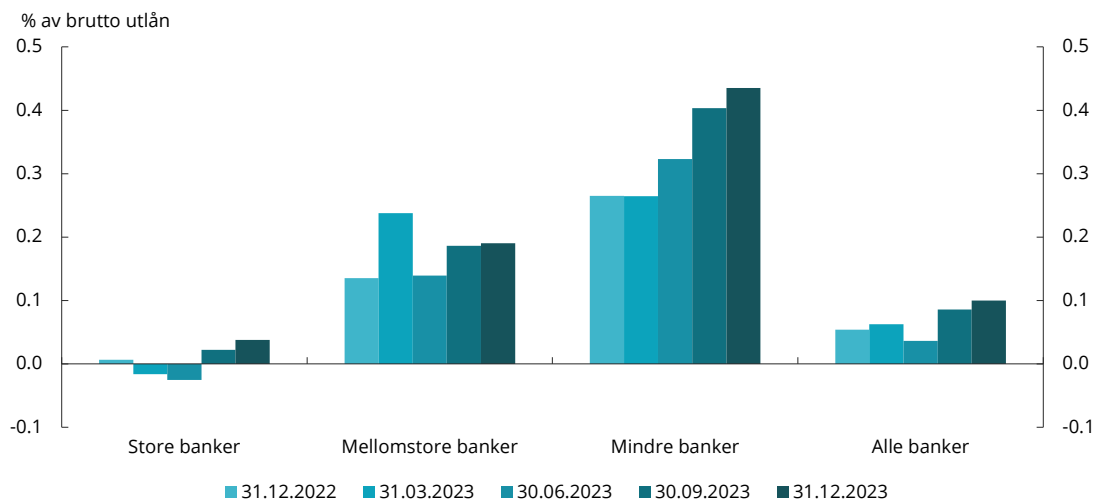
Kilde: Finanstilsynet

7. Resultatførte utlånstap

7.1. Lavt tapsnivå i bankene, men økning i 2023

- Norske bankers samlede resultatførte utlånstap i 2023 utgjorde 0,10 prosent av den gjennomsnittlige utlånsmassen, opp fra 0,05 prosent året før, se figur 9. Tapsnivået var høyere i 2023 enn i 2022 for alle tre bankgrupper, men har økt mest i gruppen av mindre banker. Mye av økningen i tapsnivået for sistnevnte gruppe skyldes at én bank har hatt en vesentlig økning i tapsavsetninger, samt økte tap i forbrukslånsbanker.

Figur 9 Resultatførte tap (akkumulert og annualisert) på utlån, garantier og ubenyttet kredittramme

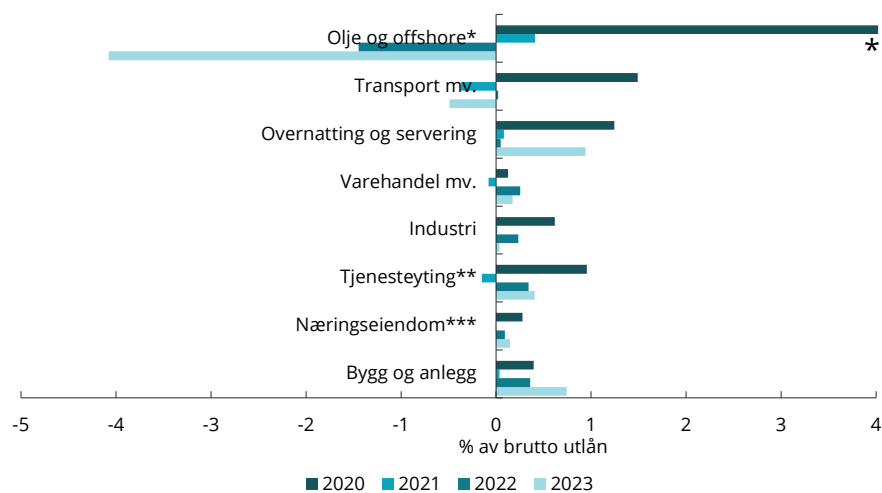

Kilde: Finanstilsynet

7.2. Økte tap i flere næringer, men fra lave nivåer

- I 2023 har tapene økt i flere næringer, om enn fra lave nivåer, se figur 10. Det var en særlig stor økning i tapsnivået for utlån til overnatting og servering, og til bygg og anlegg.
- Samlet hadde bankene netto tilbakeføringer i olje- og offshorerelaterte næringer både i 2022 og i 2023. Den ytterligere økningen i olje- og gasspriser etter Russlands angrep på Ukraina reduserte bankenes tapsrisiko på utlån til disse næringene. Det var også netto tilbakeføring av tap i transportnæringen siste år.
- Utlån til næringseiendom sto for 42 prosent av bankenes samlede utlån til bedrifter per 31. desember 2023. Bankenes tap på slike utlån har vært lave de siste årene, og utgjorde 0,1 prosent av utlånsvolumet til denne næringen i 2023.

Figur 10 Tap på utlån til utvalgte enkeltnæringer

Kilde: Finanstilsynet

Utlån til de utvalgte enkeltnæringerne utgjør 85 prosent av bankenes utlån til bedrifter. *Utlånstapene i 2020 var 8,4 prosent, men X-aksen er skalert ned for å tydeliggjøre endringer i tapsnivå for øvrige næringer. **Faglig, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting. ***Omsetning og drift av fast eiendom.

Vedlegg

Vedlegg 1: IFRS 9

En av erfaringene etter den internasjonale finanskrisen var at bankene regnskapsførte for lave tap og at dette ble gjort for sent. I etterkant av krisen var det enighet om at bankenes tapsavsetninger bør baseres på *forventet tap* for å synliggjøre kvaliteten på bankenes utlånsportefølje. IFRS 9 erstattet 1. januar 2018 IAS 39 som regnskapsstandard for finansielle instrumenter (fotnote). Standarden angir rammer for bankenes tapsføring og krever at bankene regnskapsfører forventet tap basert på best tilgjengelige informasjon på rapporteringstidspunktet om historiske, nåværende og fremtidige forhold. Prognoser skal i utgangspunktet baseres på eksternt tilgjengelig informasjon, for eksempel makroøkonomiske prognoser fra Norges Bank, Statistisk sentralbyrå eller andre anerkjente institusjoner. Dersom banken mener at disse prognosene ikke er relevante og velger å legge til grunn egne makroprognoser i framskrivningene, må dette begrunnes og dokumenteres.

Beregningen av forventet tap skal være et resultat av estimerte tap i flere scenarioer, som vektet etter sannsynligheten for at de ulike scenarioene vil inntreffe. I oppgangstider, normale økonomiske tider og moderate nedgangskonjunkturer er utlånstapene som oftest svært lave eller lave, mens tapene kan bli svært høye i en alvorlig nedgangskonjunktur. Det er viktig at bankene i beregningen av forventet tap tar høyde for at det kan være betydelig ikke-linearitet i tapene i et nedgangsscenario sammenliknet med basisscenarioet.

I beregningen av forventet tap etter IFRS 9, skal lånene plasseres i ett av tre trinn. Trinn 1 inneholder lån hvor kredittrisikoen ikke anses vesentlig økt, og tapsavsetningen beregnes som forventet kreditttap over de neste 12 månedene. Lån som har en vesentlig økt kredittrisiko siden førstegangsinnregning, skal klassifiseres i trinn 2. Når kredittrisikoen har økt så mye at lånet anses kredittforringet, skal lånet klassifiseres i trinn 3. Et lån regnes som kredittforringet når en eller flere hendelser som har negativ effekt på estimerte fremtidige kontantstrømmer, har inntruffet. Etter Finanstilsynets vurdering er det rimelig å legge til grunn at kredittforringede lån er det samme som misligholdte lån, jf. Finanstilsynets brev til bankene om forventet kreditttap i årsregnskapene for 2020 (fotnote). Lån hvor det er innvilget betalingslettelser for å avhjelpe finansielle problemer hos kunden, vil etter IFRS 9 klassifiseres i enten trinn 2 eller trinn 3. I trinn 2 og 3 beregnes tapsavsetningen som forventet kreditttap over eiendelens forventede levetid.

Vedlegg 2: Datagrunnlag

Rapporten er hovedsakelig basert på innrapporterte størrelser fra Offentlig regnskapsrapportering for banker og finansieringsforetak (ORBOF). Foretakene rapporterer til ORBOF på ikke-konsolidert nivå. Heleide kreditt- og finansieringsforetak er inkludert i tallene for banker for å få størrelsene på tilnærmet konsolidert nivå. Deler av bankenes samlede utlån er overført til deleide kredittforetak, men siden bankene ikke rapporterer tap på slike utlån, er det valgt å ikke inkludere dette utlånsvolumet i datagrunnlaget.

Figurer og omtale av tap og mislighold i enkelt næringer er basert på bankenes rapportering av spesifikasjon av tap på utlån (KRT-1131).

Finanstilsynet
Revierstredet 3
P.O. Box 1187 Sentrum
NO-0107 Oslo

Tel. +47 22 93 98 00
post@finansstilsynet.no
finansstilsynet.no

